

Dunja Dobaja

GOZDARSKO ŠOLSTVO V SLOVENIJI

UVOD

Začetki gozdarskega šolstva na Slovenskem segajo v leto 1866, ko je deželni zbor na 16. seji sprejel sklep o ustanovitvi nižje gozdarske šole na Gorenjskem ali Notranjskem.* Ustanovitev in delovanje šole sovpadata s časom, ki je bil za Slovence politično nekoliko bolj ugoden. Z letom 1861 se je povečala deželna avtonomija.²⁵² Slovenci so imeli v kranjskem deželnem zboru v letih 1867–1877 večino.²⁵³ V ta čas pa približno sodi tudi delovanje omenjene šole. Šola je imela namen izobraziti kader za samostojno upravljanje manjših, zlasti kmečkih in občinskih gozdov in izobraziti sposobne gozdarske pomočnike. Cilj je bil, da bi se kmečki sinovi naučili pametnega gospodarjenja z gozdovi, ki so jih pridobili v procesu odkupa služnosti, spoznali njihovo vrednost in to znanje prenesli v domače okolje. Iz tedanjega časopisja (npr. *Novic*) je namreč razvidno, da so lastniki gozdov negospodarno izsekavali gozd in prodajali les lesnim trgovcem pod dejansko ceno in s tem reševali finančne težave.²⁵⁴

50. leta 19. stoletja so bila pomembna prelomnica v gospodarskem in družbenem razvoju slovenskih dežel.²⁵⁵ Z zemljiško odvezo in dokončno osvoboditvijo kmeta, s svobodnejšo trgovino in obrtno politiko v habsburški monarhiji

* Raziskava je bila opravljena v okviru raziskovalnega programa št. P6–0280 *Ekonomska, socialna in okoljska zgodovina*, ki ga financira Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije.

252 P. Vodopivec, *Od Pohlinove slovnice*, 73.

253 Prav tam.

254 Padar, *Iz gozdarske šole*, 372.

255 P. Vodopivec, *Od Pohlinove slovnice*, 64.

ter z izgradnjo južne železnice se je pričel tudi za slovenski prostor čas tržnega gospodarstva. Z razvojem industrije in prometa, predvsem železniškega, pa se je kmečko prebivalstvo soočalo z novo ponudbo, ki ji domača kmečka obrt in organizacija prodaje nista mogli konkurirati ne po ceni ne po kakovosti in količini.²⁵⁶ Posledica je bila izguba pomembnega vira dohodka, ki ga zaradi slabe tehnologije pridelovanja in tuje konkurence ni bilo mogoče nadomestiti s povečano prodajo lastnih agrarnih produktov. Kmetje so poskušali reševati situacijo s prodajo čim več svojih proizvodov, pogosto pod ceno, in z omejevanjem lastne porabe, da so zadostili svojim potrebam po gotovini.²⁵⁷

Kmečko stisko je poglobilo tudi nerešeno vprašanje servitutnih pravic, to je uporabe pašnikov in gozdov. Podložništvo je bilo formalnopravno odpravljeno, naturalne dajatve pa je nadomestila enkratna denarna odškodnina. Zemljiška odveza je kmeta sicer osvobodila podložništva in mu priznala enakopraven položaj z drugimi sloji prebivalstva, a mu je hkrati vzela ugodnosti služnostnih pravic oziroma ga je obremenila z odplačilom visoke denarne obveznosti. To je zlasti prizadelo male kmete in kočarje, deloma tudi srednje kmete. Zemljiška odveza je kmečko prebivalstvo pravno osvobodila, a obenem pospešila prehod kmetijstva iz pretežno naturalnega v tržno gospodarstvo.²⁵⁸ Vse te spremembe, torej prodiranje tržnega gospodarstva na podeželje, plačevanje odškodnine za zemljiško odvezo in visoki davki, so povzročile zadolževanje kmetov, ki je bilo očitno predvsem po borznem zlomu leta 1873.²⁵⁹ Problem prezadolženosti kmečkega prebivalstva je bil prisoten vse od druge polovice 19. stoletja do konca prve svetovne vojne.²⁶⁰

Kmečko izkoriščanje graščinskih gozdov je urejal Patent o odkupu in uravnavi zemljiških služnosti iz leta 1853.²⁶¹ S tem patentom so bile razveljavljene vse kmečke pravice v gozdovih, postavljeno je bilo načelo odkupa. Kmet naj bi dobil zanje denarno odškodnino ali gozdno zemljišče, če se je s tem strinjal veleposestnik.²⁶² Odstopljenih gozdov praviloma niso smeli deliti posameznim uživalcem, ampak so pripadli vaški skupnosti kot celota.²⁶³ Delitev gozdov je sicer prepovedoval tudi zakon o gozdovih iz leta 1852,²⁶⁴ a so si odstopljene gozdove upravičenci pogosto delili med seboj. Individualne delitve so bile pogosto izvedene nenačrtno in so s tem povzročale drobitev gozdnih površin ter njihovo pustošenje. Težnje po individualni razdelitvi gozdov so izvirale predvsem iz

256 Lazarevič, *Kmečki dolgovi*, 14.

257 Prav tam.

258 Prav tam, 14–15.

259 Prav tam, 15.

260 Prav tam, 13.

261 Winkler, *Nastanek in razvoj kmečke gozdne posesti*, 159.

262 Prav tam, 159.

263 Prav tam.

264 Prav tam, 160.

prizadevanj, da bi se posamezni upravičenci izognili sporom, ki so nastajali zaradi neomejenega izkoriščanja lesa in paše živine v skupnih gozdovih. Oblasti so kljub zakonski prepovedi dopuščale individualne razdelitve z izgovorom, da prinašajo upravičencem določene prednosti.²⁶⁵

V primeru odstopa gozdov je bila vrednost odkupnih kmečkih pravic izračunana na osnovi cen v obdobju 1836–1845 ter kapitalizirana s 5 %.²⁶⁶ Veleposesnik je izračunal vrednost svojega gozda na podlagi dejanskih srednjih dohodkov, ki jih je kapitaliziral z nižjo gozdno obrestno mero. Rezultat tovrstnega izračuna je bil, da so kmetje dobili mnogo manj, kot so bile dejansko vredne njihove pravice.²⁶⁷ V praksi je to pomenilo, da je npr. kmet dobil za svojo pravico do 100 »klafter« drv vredno gozdno parcelo, ki mu je dajala le 14 »klafter« drv.²⁶⁸ Seveda je moral plačevati tudi davke. Iz povedanega lahko sklepamo, da so bile take gozdne parcele kmalu opustošene, saj so revnejši posestniki dodeljene jim parcele zaradi pomanjkanja ali zaradi ugodnih tržnih razmer v kratkem času povsem izsekali.²⁶⁹ Mnogi kmetje so dobili v zameno za svoje služnosti gozdne parcele, ki so bile v slabem stanju ali pa oddaljene od njihovega kraja bivanja. Spravilo lesa je v tem primeru predstavljalo za kmeta dodaten strošek.²⁷⁰

Postopki odkupa servitutnih pravic so na Kranjskem trajali nad dvajset let, glavčina postopkov je bila izvedena v 70. letih 19. stoletja.²⁷¹

Prva slovenska gozdarska šola je bila ustanovljena na posestvu Snežnik. Gledano s stališča posestva, so gozdni servituti okoli 40 naselijem preprečevali urejeno gospodarjenje z gozdom.²⁷² Glavna naloga snežniškega vodstvenega osebja je bila razrešitev služnostnih pravic okoliških kmetov. Zavedali so se, da bo po odkupu servitutov zaradi kraj lesa treba posebej zaščititi služnosti proste gozdove na zahodni strani Snežnika, ki so preostali graščini, kljub temu da so kmetje že postali lastniki gozdnih parcel.²⁷³ Lastniki posestva Schönburgi so si predvsem zaradi omenjenih kraj lesa in divjega lova prizadevali čim bolj zaokrožiti svoje posestvo, dvigniti njegovo gospodarstvo in uvesti nadzor nad dogajanjem v gozdovih.²⁷⁴ Za načrtovane spremembe je posestvo Snežnik potrebovalo šolan gozdarski kader. Tega v bližnji okolici ni bilo mogoče dobiti. V času uveljavljanja narodnostnih pravic je kranjski deželni zbor leta 1866 dosegel pravico do

265 Kačičnik Gabrič, *O kmečkih dolgovih nekoliko drugače*, 40.

266 Winkler, *Nastanek in razvoj kmečke gozdne posesti*, 160.

267 Prav tam.

268 Prav tam. Klafter, nekdanja dolžinska mera, 1,896 m. – *Slovar slovenskega knjižnega jezika*.

269 Kačičnik Gabrič, *O kmečkih dolgovih nekoliko drugače*, 40.

270 Prav tam, 41.

271 Prav tam.

272 Prav tam, 112.

273 Prav tam, 148.

274 Prav tam, 157.

Grad Snežnik na Notranjskem

Vir: Vilman in Serše, *Prva slovenska gozdarska šola na Snežniku*, 7

ustanovitve slovenske gozdarske šole na Kranjskem. Na objavljeni oglas v *Novicah* in *Laibacher Zeitungu* sta se javila Viktor Ruard, veleposestnik in trgovec na Gorenjskem, ter knez Jurij Schönburg-Waldenburg, lastnik posestva Snežnik na Notranjskem. Ponudba slednjega je bila ugodnejša. Na posestvu Snežnik je bila ustanovljena Deželna nižja gozdarska šola.²⁷⁵

PRVA SLOVENSKA GOZDARSKA ŠOLA

Leta 1865 je bila pri Kranjski kmetijski družbi²⁷⁶ ustanovljena gozdarska sekcija. Na pobudo članov sekcije ter publicista in politika Janeza Bleiweisa je deželni zbor naslednje leto odločil, da na Kranjskem ustanovi gozdarsko šolo.²⁷⁷ Na svoji 16. seji dne 29. decembra 1866 je deželni zbor zadolžil deželni odbor, naj poizve in prouči možnosti za ustanovitev gozdarske šole na Gorenjskem ali Notranjskem.²⁷⁸ Za pridobitev ustreznega šolskega poslopja so obstajale tri

²⁷⁵ Prav tam.

²⁷⁶ Po vzoru tujih družb je bila leta 1767 tudi na Kranjskem ustanovljena Kmetijska družba kot posvetovalni organ deželnega glavarstva. – Umek, *Kranjska kmetijska družba*, 1.

²⁷⁷ Rode, *Gozdarsko šolstvo*, 3.

²⁷⁸ Vilman in Serše, *Prva slovenska gozdarska šola*, 7.

možnosti, in sicer nakup, najem ali pokroviteljstvo večjega posestnika. Slednja možnost je bila finančno najbolj sprejemljiva, zato je deželni odbor aprila 1867 objavil oglas v časopisu *Novice* in v časopisu *Laibacher Zeitung*. Odziv je bil skromen. Javila sta se le dva kandidata, in sicer Viktor Ruard, veleposestnik na Gorenjskem, in knez Jurij Schönburg-Waldenburg, lastnik snežniške graščine na Notranjskem. Ponudba slednjega je bila finančno ugodnejša, lahko bi rekli resnično velikodušna. Knez Schönburg je bil pripravljen brezplačno nuditi šolsko poslopje na svojem posestvu, to je samostojno hišo s petimi sobami in kuhinjo, v kateri je bilo prostora za 8–20 učencev, nadalje ves hišni inventar, drva in kurjavo, plačilo dveh učiteljev in uporabo 810 ha gozda za terenski pouk.²⁷⁹ Ni bil pa pripravljen kriti stroškov prehrane učencev, osvetljave, dovoza drv, učil in učnih pripomočkov. Deželni odbor je njegovo ponudbo sprejel in se obvezal, da bo kril ostale obveznosti.

Ustanovitev šole je bila dokončno potrjena na 17. seji deželnega zbora septembra 1868.²⁸⁰ Sprejet je bil sklep o poimenovanju šole Deželna nižja gozdarska šola. Šolo so imenovali tudi »šneperska šola« po šneperski graščini, torej graščini Snežnik.²⁸¹ Kot učni jezik je bila predvidena slovenščina, pouk pa naj bi trajal dve leti. Dne 1. oktobra 1869 je pričela s poukom prva gozdarska šola v slovenskem jeziku,²⁸² ki pa se je že na začetku soočala s predsodki in pomisleki kmečkega prebivalstva o njenem obstoju v smislu »Kaj bode kmeta gospoda učila kmetovati?«. ²⁸³ Deželni odbor se je zavedal, da bo mogoče privabiti kmečke sinove v šolo samo s štipendijami, seveda pod določenimi pogoji. Do vpisa in štipendije so bili upravičeni sinovi nepremožnih staršev, kot tudi manjših kranjskih posestnikov, ki so z dobrim uspehom končali nižjo realko ali vsaj ljudsko šolo, bili stari najmanj 15 let, zdravi, fizično močni ter spoštljivega obnašanja.²⁸⁴ Dežela je lahko nudila štipendije za 8 učencev, torej jim je krila stroške bivanja, hrane, šolskih potrebščin, le za obleko so morali sami poskrbeti.²⁸⁵ Pogoj za ohranitev štipendije je bil uspešen preizkus znanja v vseh predmetih. Šola je bila odprta tudi za samoplačnike, seveda v skladu s prostorsko zmogljivostjo.

Prvo leto je šolo vodil in v njej tudi poučeval višji logar kneza Schönburga, Vincenc Bodenstein, drugi učitelj je bil Jakob Furlan, izbran z razpisom.²⁸⁶ Bodenstein, po rodu Čeh, je končal gozdarsko šolo v Beli na Češkem. Poznal je ureditev več gozdarskih šol, zato je deželnemu odboru priporočil organizacijo

279 Prav tam, 7–8.

280 Prav tam, 8.

281 *Novice*, 30. 9. 1868, 320, O napravi učilnic za kmetijstvo in gozdarstvo na Kranjskem.

282 *Novice*, 24. 11. 1869, 1, Načrt nove deželne gozdarske šole v Šneperku.

283 *Novice*, 30. 9. 1868, 321, O napravi učilnic za kmetijstvo in gozdarstvo na Kranjskem.

284 Vilman in Serše, *Prva slovenska gozdarska šola*, 11.

285 *Novice*, 24. 11. 1869, 1, Načrt nove deželne gozdarske šole v Šneperku.

286 Prav tam.

Hiša na posestvu Snežnik, v kateri je delovala prva slovenska gozdarska šola.

Vir: Vilman in Serše, *Prva slovenska gozdarska šola na Snežniku*, 14

šole po zgledu hinterbrühlske gozdarske šole, torej prve nižjeavstrijske gozdarske šole v Hinterbrühl (z uradnim nazivom Die erste niederösterreichische Waldbauschule in Hinterbrühl), ustanovljene leta 1865.²⁸⁷ Dvoletna šola je bila razdeljena na štiri polletja, in sicer dva zimska, ki sta trajala od 1. oktobra do 15. marca, in dva letna v obdobju od 15. marca do 30. avgusta.²⁸⁸ Učni načrt je obsegal naslednje učne predmete: gozdarsko računstvo in uvod v zemljemerstvo, gozdarsko rastlinoznanstvo gozdnega drevja in grmovja dežele Kranjske, spoznavanje gozdu škodljivih in koristnih živali, spoznavanje lovskih živali, lesoreja, raba gozda, nauk o lovu, varstvo gozda pred škodljivimi posegi človeka in vplivi podnebja, vaje v risanju in vaje v spisih.²⁸⁹

V šolskih letih 1869/70 in 1870/71 je bilo na šoli devet učencev, in sicer osem stipendistov in eden, ki se je šolal na lastne stroške.²⁹⁰ Po koncu prvega letnika je vodjo šole Bodensteina zamenjal Rudolf Lasky.²⁹¹ Znanje prve generacije učencev

287 Kobe-Arzenšek, *Prva slovenska gozdarska šola*, 248–49. Program snežniške gozdarske šole naj bi se zgledoval tudi po gozdarski šoli v Križevcih, ki je bila ustanovljena leta 1860. – Prav tam, 250.

288 Prav tam, 250.

289 Prav tam.

290 Prav tam.

291 Vilman in Serše, *Prva slovenska gozdarska šola*, 15.

je bilo tudi javno preverjeno. Deželni odbor je zastopal deželni glavar Radoslav Razlag, kmetijsko družbo pa Henrik Etbin Schollmayer,²⁹² ki je bil od 15. marca 1884 pa do upokojitve zaposlen na veleposestvu Snežnik sprva kot višji gozdar in oskrbnik gozdnega revirja Mašun, od marca 1903 pa kot upravitelj celotne gozdne posesti.²⁹³

Oba častna gosta javnega preizkusa znanja sta podala poročilo, iz katerega je bilo razvidno navdušenje nad obstojem prve slovenske gozdarske šole in znanjem učencev. Znanje in uspeh učencev je izpostavil tudi deželni odbor in izrazil upanje na uspešno nadaljnje delo.²⁹⁴

Po uspešnem preizkusu znanja sta se dva učenca prve generacije, Franc Stare iz Žej na Gorenjskem in Jožef Gödrer iz Ortneka pri Ribnici, zaposlila na snežniškem posestvu, ostali so se zaposlili drugje ali ostali na svoji domačiji, dva učenca, France Padar iz Gajnič in Julij Kosmač iz Idrije, sta študij nadaljevala – Padar na višji kmetijski šoli v Mödlingu pri Dunaju, Kosmač na višji gozdarski šoli v Križevcih.²⁹⁵ Najbolj aktiven učenec snežniške gozdarske šole je bil zagotovo Padar, saj je že v času šolanja v *Novicah* pisal strokovne prispevke o gozdarstvu na Kranjskem. V njih je poudarjal pomen gospodarnega ravnanja z gozdom ter se obračal na kmečko prebivalstvo z mislijo: »Zaklade imate v zemlji, a ne v loncih in vrečah, ampak v umnem obdelovanju zemlje.«²⁹⁶ Svoje znanje o gozdarstvu je želel že v času obiskovanja šole čim bolj izpopolniti, zato je na deželni odbor naslovil prošnjo o nakupu novih knjig, ki bi izpopolnile šolsko knjižnico.²⁹⁷ V kasnejših letih je imel Padar pomembno vlogo pri pogozdovanju Krasa. Zaradi svojega dela je bil leta 1886 imenovan za častnega člana občine Zgornje Vreme na Krasu.²⁹⁸

Snežniška gozdarska šola je vzgojila tri generacije gozdarjev. Izšolalo se je 26 gozdarjev.²⁹⁹ Šola svojega prvotnega namena ni dosegla, zato je deželni odbor jeseni 1875 sklenil, da se ukine. Kmečko prebivalstvo je svoje sinove nerado puščalo v gozdarsko šolo, saj so jih težko pogrešali pri domačih opravilih. Tako so se v šolo povečini vpisovali sinovi meščanov in uradnikov, ki so imeli cilj zaposliti se na velikih posestvih ali pa nadaljevati študij. Problem je bil, da je snežniška gozdarska šola vzgajala za nižje gozdarske poklice in omogočala znanje o gozdarstvu, ki je predstavljalo le del kmečkega gospodarstva. Omenjeno ni bil edini razlog za ukinitev šole. Kot rečeno, so bili vodje šole tudi gozdarji kneza Schönburga, ki so

292 Prav tam.

293 Kačičnik Gabrič, Henrik Schollmayer Lichtenberg, 58.

294 SI AS 70, t. e. 24, a. e. 5, Dokument št. 4855, 25. 9. 1872.

295 Vilman in Serše, *Prva slovenska gozdarska šola*, 19.

296 Padar, *Iz gozdarske šole*, 372.

297 SI AS 70, t. e. 24, a. e. 5, Dokument št. 4856, 25. 9. 1872.

298 Kobe-Arzenšek, *Prva slovenska gozdarska šola*, 251.

299 Kočar, *Po sledeh Lovrenca Pleška*, 158.

Knez Jurij Schoenburg-Waldenburg, lastnik posestva Snežnik v času delovanja šole

Vir: Vilman in Serše, *Prva slovenska gozdarska šola na Snežniku*, 9

bili razdvojeni med svojim primarnim delom in poučevanjem. Nadalje je bila v načrtu ustanovitve kmetijske šole na Dolenjskem, kjer bi gozdarstvo poučevali kot enega od predmetov. Kmečki sinovi bi se poleg poljedelstva učili tudi gospodarjenja z gozdom. Pomembno vlogo pri ukinitvi šole so imele tudi spremenjene politične razmere, ki niso bile naklonjene šoli v izključno slovenskem jeziku. Nemški pritisk je bilo čutiti tudi v gozdarskih službah.³⁰⁰

300 Kobe-Arzenšek, *Prva slovenska gozdarska šola*, 251.

GOZDARSKI ŠOLI V IDRJI

Z ukinitvijo šole pa niso potihnili opozorila o nujnosti vzgoje slovenskih gozdarskih strokovnih delavcev za gospodarno ravnanje z gozdovi in pogozdovanje Krasa. Primanjkovalo je nižjega in višjega gozdarskega kadra.³⁰¹ Bili so pozivi deželnim in državnim poslancem po ponovni izpostavitvi vprašanja gozdarske šole. Morda so tovrstni pozivi prispevali k temu, da je ministrstvo za kmetijstvo leta 1892 ustanovilo enoletno gozdarsko šolo v Idriji, ki je bila namenjena predvsem gojencem s Kranjske in Primorske,³⁰² dejansko pa je bilo tudi veliko učencev iz drugih delov monarhije. V sedemnajstletnem delovanju se je na šoli izšolalo 121 absolventov.³⁰³ Učenci so bili iz vrst fizično zdravih in pismenih gozdnih delavcev z odsluženim vojaškim rokom. Večinoma so bili slovenske narodnosti. Pouk je potekal v nemščini. Šola je bila nemško usmerjena in je zahtevala od sprejetih učencev popolno in temeljito znanje nemščine. Dosledno so namreč pisali v gotici, kar je bilo v času narodnostnih bojov izraz nemštva.³⁰⁴ Nenemški narodi namreč te pisave takrat niso uporabljali. Učitelji so bili nameščenci državne gozdne uprave v Idriji, po rodu povečini Nemci.³⁰⁵

Prvotni namen šole je bila vzgoja gozdnih čuvajev, od leta 1898 pa logarjev.³⁰⁶ Temu je bil prilagojen tudi naziv šole. Do leta 1898 se je imenovala Šola za gozdne čuvaje (Forstwart Schule), nato Logarska šola (Förster Schule).³⁰⁷ Obласти so leta 1909 šolo ukinile, verjetno zato, da bi preprečile vzgojo slovenskega strokovnega gozdarskega kadra.³⁰⁸ Na državnih gozdnih upravah so bila namreč tudi najnižja službena mesta namenjena le osebam nemške narodnosti. V zadnjih letih delovanja šole so sprejemali na šolanje le sinove Nemcev.³⁰⁹ Med razlogi za ukinitve šole se navaja tudi težnja oblasti, da bi preprečili šolanje gospodarsko šibkejših slojev.³¹⁰ Premožnejši sinovi so namreč imeli možnost šolanja v Hallu na Tirolskem ali v Mariazellu.³¹¹

V zadnjem letu delovanja je šola doživela hud udarec. Učenci so dne 10. oktobra 1908 povzročili velik gozdni požar, ki je trajal kar teden dni. Pri gašenju so poleg gozdnih delavcev in meščanov sodelovali tudi rudarji idrijskega rudnika in gasilci.³¹²

301 Pavlič, *Zgodovina idrijskega šolstva*, 322.

302 Prav tam, 305.

303 Sgerm, *Slovensko gozdarsko šolstvo*, 350.

304 Pavlič, *Zgodovina idrijskega šolstva*, 313.

305 Prav tam.

306 Sgerm, *Slovensko gozdarsko šolstvo*, 350.

307 Prav tam.

308 Prav tam.

309 Prav tam.

310 Štraus, *Zapiski o nekdanji gozdarski šoli*, 268.

311 Prav tam.

312 Prav tam.

Tabela 2: Število učencev po deželah v vseh letih delovanja šole 1892–1909

Dežele	Število učencev
Kranjska	28
Češka	21
Primorska	17
Spodnja Avstrija	17
Zgornja Avstrija	12
Koroška	10
Štajerska	6
Moravska	5
Istra	2
Galicija	1
Ogrska	1
Dalmacija	1
Skupaj	121

Vir: Pavlič, *Zgodovina idrijskega šolstva*, 313–14

Po prvi svetovni vojni je bila v Idriji ustanovljena nova gozdarska šola, to-krat z italijanskim učnim jezikom. Po italijanski zasedbi slovenske Primorske in odhodu nemškega gozdarskega osebja je bilo veliko pomanjkanje zlasti niž-jega gozdarskega kadra, zato so Italijani leta 1920 ustanovili gozdarsko šolo s skrajšanim programom z italijanskim učnim jezikom (Corso accelerato Forestale di Idria), ki je svoj enoletni program predelala v dveh mesecih.³¹³ Namen šole je bil vzgojiti osebje za varstvo gozdov in za pomožno tehnično gozdarsko službo. Učenci so bili Slovenci. Šola je delovala dve leti. V tem času je šolanje zaključilo 62 oseb.³¹⁴

OBDOBJE MED OBEMA VOJNAMA

V prvi slovenski narodni vladi, ki je bila oblikovana 31. oktobra 1918, sta bila tudi poverjenišтво za uk in bogočastje ter njemu podrejen Višji šolski svet, ki je začel delovati v začetku leta 1919.³¹⁵ Za poverjenika za uk in bogočastje je bil imenovan dr. Karel Verstovšek, ki se je zavzemal za hitro in temeljito slovenizacijo kulturnih in prosvetnih ustanov.³¹⁶ V šolskem letu 1918/19 je slovenščina postala

³¹³ Prav tam, 269.

³¹⁴ Sgerm, *Slovensko gozdarsko šolstvo*, 351.

³¹⁵ Gabrič, *Sledi šolskega razvoja*, 40.

³¹⁶ Prav tam.

uradni učni jezik, nemščina se je obdržala v manjšinskih šolah ali razredih, ki pa jih je bilo vedno manj.³¹⁷ Zakon o osnovnih šolah iz decembra 1929³¹⁸ je predpisal splošno in obvezno osemletno šolanje, kar za Slovenijo ni bila novost. Po enotni obvezni štiriletni nižji ljudski šoli so druga štiri leta učenci lahko izbirali med višjo ljudsko šolo, nižjo gimnazijo, meščansko ali strokovno šolo.³¹⁹

Pristojnim slovenskim strokovnim krogom po prvi svetovni vojni celih 12 let ni uspelo ustanoviti slovenske gozdarske šole. Kljub relativno dolgi tradiciji načrtnega gospodarjenja z gozdovi, slovenski narod dolgo ni uspel izoblikovati svojega sistema gozdarskih znanstvenih in pedagoških institucij. Kljub nenaklonjenosti in težavam pri ustanavljanju je bil v obdobju med vojnama najuspešnejši projekt ustanovitve Državne nižje gozdarske šole v Mariboru.³²⁰ Na podlagi dela in izkušenj šole so po drugi svetovni vojni oblikovali slovensko nižje in srednje gozdarsko šolstvo.³²¹

Z ustanovitvijo šole so zavlačevali, čeprav je že leta 1919 Podravska podružnica slovenskega gozdarskega društva dala pobudo za njeno ustanovitev.³²² Podpirale so jo tudi lokalne oblasti. Ministrstvo za gozdove in rudnike je priznavalo upravičenost šole, a do leta 1929 niso uspeli pridobiti sredstev in prostorov za šolo. Sredstva so bila sicer v proračunskih letih 1922–1925 predvidena, a prenizka in bi zadoščala le za krajši tečaj.³²³ Med vzroki za pozno ustanovitev šole je v literaturi prisotno tudi navskrižje interesov med stroko in kmečkimi lastniki gozdov na eni strani ter lesnoindustrijskimi in trgovskimi krogi na drugi strani. Slednji so se zavedali, da se bodo s strokovno usposobljenostjo gozdnih posestnikov njihovi veliki dobički zmanjšali.³²⁴

V dnevnem časopisu so bili pozivi za ustanovitev šole v Mariboru.³²⁵ Viri sicer ne nudijo dokončnega odgovora, zakaj je bila šola ustanovljena ravno v Mariboru. Tako lahko beremo, da so bili vzrok izbora obsežni gozdovi, ki so nudili kvaliteten praktični pouk. Maribor je bil središče lesne industrije in trgovine. Lesna industrija je bila namreč zaradi obilice lesa prisotna v vsej Dravski dolini, in sicer od Dravograda do Maribora. Posledično je bilo na Dravi več žag.³²⁶ V Mariboru je bilo v tistem času tudi večje število gozdarskih strokovnjakov (npr. inž. Janko Urbas, inž. Anton Šivic).³²⁷

317 Prav tam, 22.

318 *Uradni list kraljevske banske uprave Dravske banovine*, 28. 1. 1930, 281–301, Zakon o narodnih šolah.

319 Gabrič, *Sledi šolskega razvoja*, 22.

320 Rode, *Gozdarsko šolstvo*, 16.

321 Prav tam.

322 Rode, *Gozdarsko šolstvo*, 18.

323 Prav tam.

324 Sgerm, *Slovensko gozdarsko šolstvo*, 351.

325 *Jutro*, 7, 24. 10. 1926, 5, Gozdarska šola v Mariboru.

326 Potočnik, *Gospodarske razmere v Mariboru*, 148.

327 Rode, *Gozdarsko šolstvo*, 16.

V Mariboru je bila gozdarska šola ustanovljena leta 1930. Banska uprava v Ljubljani je dne 3. novembra 1930 na podlagi dovoljenja ministrstva za gozdove in rudnike izdala razglas o ustanovitvi nižje gozdarske šole.³²⁸ Državna nižja gozdarska šola je bila slavnostno odprta 16. januarja 1931 v nekdanjem oblastnem dvorcu ob navzočnosti predstavnika banske uprave gozdarskega svetnika Janka Urbasa, ravnatelja Trgovske akademije Mateja Dolenca in učiteljskega zbora na čelu z ravnateljem Zmagom Ziernfeldom in podravnateljem Josipom Vodopivcem.³²⁹

Namen šole je bil v prvi vrsti teoretično in praktično izobraziti mlade kmečke sinove za strokovno upravljanje svojih in tujih manjših gozdnih gospodarstev. Svojega namena šola ni povsem uresničila. Vodstvo šole je pogrešalo kmečke sinove gozdnih kmetij s Pohorja, Kozjaka, koroških planin, iz Zgornje Savinjske doline in z Gorenjske, kajti tem je bila šola v prvi vrsti namenjena.³³⁰ Torej kmečkim sinovom, bodočim gospodarjem gozdnih kmetij, ki bi si s šolanjem pridobili potrebno gozdarsko strokovno znanje. Zlasti v gorskih območjih Dravske banovine je bil trajen donos gozdov pogoj gospodarske trdnosti kmetij. Gozdovi so bili tu glavni vir dohodkov in temelj preživljanja in blagostanja. Stroka se je obračala na posestnike gozdnih kmetij, naj se zavedajo, da je primerna strokovna izobrazba njihovih sinov, torej bodočih gospodarjev, najboljše zagotovilo gospodarskega napredka, ohranitve in neodvisnosti domačij.³³¹

ORGANIZIRANOST DRŽAVNE NIŽJE GOZDARSKE ŠOLE

Državna nižja gozdarska šola v Mariboru je bila državni zavod, ki se je vzdrževal iz proračuna ministrstva za gozdove in rudnike in proračuna banske uprave. Pristojnost nad gozdarsko šolo je bila dvostopenjska. Na podlagi Zakona o gozdovih iz leta 1929 je najvišja pristojnost nad šolo pripadla ministrstvu za gozdove in rudnike.³³² Na drugi stopnji je bila šola na podlagi Zakona o banski upravi podrejena oddelku za gozdarstvo banske uprave.³³³

V četrtem šolskem letu je vse finančne obveznosti prevzela banovina.³³⁴ Šola se je namreč kmalu po ustanovitvi soočala s preskromnimi finančnimi sredstvi za vzdrževanje in nevarnostjo ukinitve.³³⁵ Največja nevarnost ukinitve je šoli grozila v letih 1932 in 1933. Septembra 1932 je ministrstvo za gozdove in rudnike izdalo

328 *Mariborski Večernik Jutra*, 4, 16. 9. 1930, 2, Ustanovitev enoletne nižje gozdarske šole v Mariboru.

329 *Jutro*, 12, 17. 1. 1931, 3, Otvoritev gozdarske šole v Mariboru.

330 Urbas, Izvestje državne nižje gozdarske šole za l. 1937/38, 164.

331 Urbas, Izvestje nižje gozdarske šole za l. 1936/37, 87.

332 *Uradni list Kraljevske banske uprave dravske banovine*, 28. 2. 1930, 441–58, Zakon o gozdih.

333 *Uradni list Kraljevske banske uprave dravske banovine*, 20. 11. 1929, 1–13, Zakon o banski upravi.

334 Prav tam.

335 SI AS 77, t. e. 5, 3. zasedanje Banskega sveta, 1933, 2. seja.

odlok o ukinitvi gozdarske šole v Mariboru.³³⁶ Tekom šolskega leta 1932/33 so na ministrstvo prihajale prošnje banske uprave, mariborskega mestnega občinskega sveta, vodstva šole in posameznikov, naj šolo ohrani. Ministrstvo je prepustilo odločitev o potrebnosti šole banski upravi, s tem pa tudi vzdrževanje šole in odločitev o njenem obsegu.³³⁷

Banski svetniki so na sejah poudarjali nujnost obstoja gozdarske šole za Dravsko banovino ne samo s stališča vzgoje poklicnih gozdarjev, ampak tudi zaradi osveščanja kmečkih posestnikov o pomenu gozdarske vzgoje njihovih sinov, ki bo prispevala h gospodarnemu izkoriščanju gozdov.³³⁸ Ban Drago Marušič je neuspešno posredoval pri merodajnih deležnikih na ministrstvu za gozdove in rudnike, ki so poskuse ukinitve šole utemeljevali tudi s prevelikim številom gozdarskega naraščaja.³³⁹ Ban Marušič je videl rešitev v tem, da se stroški vzdrževanja šole krijejo iz banovinskega proračuna, in dobil podporo banskih svetnikov.³⁴⁰

Šola je imela enoletni in dvoletni program. V šolskem letu 1932/33 je banska uprava zaradi omenjenih finančnih težav odločila, da bosta na šoli letno odprta le dva razreda, in sicer enoletni program in prvi ali drugi razred dvoletnega programa.³⁴¹

Pogoj za vpis v enoletni program je bila končana ljudska šola, pogoja za vpis v dvoletni program sta bila predizobrazba, enakovredna dvema razredoma gimnazije ali pa trem razredom meščanske šole, ter starost od 16 do 24 let. Z enoletnim programom je oseba dobila strokovni naziv logar, z dvoletnim pa gozdar.³⁴² Po enoletnem programu se je torej izobraževalo gozdno čuvajsko osebje, po dvoletnem pa gozdarsko tehnično pomožno osebje.³⁴³ Prosilci so morali biti fizično in psihično zdravi. Sprejeti so bili na podlagi prošenj, ki so jih poslali na gozdarski oddelek banske uprave. Prošnji so morali priložiti rojstni list, zadnje šolsko spričevalo, t. i. »nравstveno« spričevalo, domovnico in izjavo staršev o kritju stroškov internata.³⁴⁴ Šola je bila namreč internatsko urejena, zato so učenci v času šolanja živeli in se prehranjevali v internatu. Oskrbnina se je lahko znižala ali oprostila v primeru težjih socialnih razmer učencev. V takšnih primerih so se posamezniki s prošnjo obrnili na vodstvo šole.³⁴⁵

Šola je organizirala tudi krajše tečaje za gozdne in lovske čuvaje.³⁴⁶ Na začetku drugega šolskega leta oktobra 1931 se je začel enoletni tečaj za osnovno stro-

³³⁶ Rode, *Gozdarsko šolstvo*, 21.

³³⁷ Prav tam.

³³⁸ SI AS 77, t. e. 5, 3. zasedanje Banskega sveta, 1933, 2. seja.

³³⁹ Prav tam.

³⁴⁰ Prav tam.

³⁴¹ Rode, *Gozdarsko šolstvo*, 21.

³⁴² Sgerm, *Slovensko gozdarsko šolstvo*, 351.

³⁴³ Maček, *Oris šolstva*, 54.

³⁴⁴ Sgerm, *Slovensko gozdarsko šolstvo*, 351.

³⁴⁵ SI AS 70, t. e. 24, Prošnja L. J. z dne 4. 10. 1934 (primer prošnje; op. av.).

³⁴⁶ Maček, *Oris šolstva*, 54.

kovno gozdarsko izobrazbo sinov kmečkih posestnikov in gozdnih čuvajev. Tečaja se je udeležilo šest učencev.³⁴⁷ Ministrstvo za gozdove in rudnike je dne 21. septembra 1932 ukinilo enoletni tečaj zaradi varčevanja.³⁴⁸ Upoštevajoč vire se zdi, da so v nadaljevanju potekali občasni krajši tečaji. V šolskem letu 1937/38 sta npr. potekala dva osemdnevna tečaja za lovske čuvaje, ki se ju je udeležilo 40 lovskih čuvajev iz okoliša mariborskega lovskega društva.³⁴⁹ Od 24. aprila do 24. maja 1939 je potekal na šoli prvi jugoslovanski gozdarski tečaj za podoficirje obmejnih čet. Tečaja se je udeležil en poročnik s 14 podoficirji.³⁵⁰

Formalno je bil učni jezik slovensko-hrvaško-srbski, a je dejansko pouk potekal izključno v slovenskem jeziku.³⁵¹ V Kraljevini Jugoslaviji so v prizadevanjih po unitarizmu uzakonili neobstoječ srbsko-hrvaško-slovenski uradni jezik.³⁵²

Učni načrt šole je obsegal teoretični in praktični pouk. Slednji je predstavljal 25 % učnih ur v gozdni drevesnici v Račah in na Pohorju v revirju Plešič.³⁵³ Šola namreč ni imela svojega učnega gozda, zato je praktični pouk potekal v gozdni drevesnici ljubljanske podružnice Jugoslovanskega gozdarskega združenja v Račah in na Pohorju.³⁵⁴ Poleg gozdarskih predmetov so na šoli poučevali tudi slovenščino, kmetijstvo, zdravstvo, knjigovodstvo, verouk, šport in strelstvo.³⁵⁵ Gozdarska šola je razpolagala z obsežno strokovno knjižnico in zbirko učil, ki se je dopolnjevala deloma z nakupom deloma z darovi. Učenci so zaključili izobraževanje z zaključnim izpitom, ki je obsegal teoretski in praktični del.³⁵⁶

Dvoletni program je ministrstvo za gozdove in rudnike z odlokom 10. januarja 1937 ukinilo in odredilo s šolskim letom 1937/38 obstoj le enoletnega programa, ki je imel značaj specialne strokovne šole.³⁵⁷ Z ukinitvijo dvoletnega programa je ugasnilo tudi upanje o razširitvi šole v popolno srednjo šolo. Ukinitve je ministrstvo opravičevalo s pomanjkanjem denarja in večjim številom nezaposlenih absolventov nižjih gozdarskih šol v državi, kar pa za Slovenijo ni veljalo. Slovenski gozdarski strokovnjaki so ugotavljali, da se je večina absolventov razmeroma hitro zaposlila v javnih in zasebnih službah.³⁵⁸ Kljub temu da je bil osnovni namen šole usposabljanje bodoče gospodarje malih in srednjih posesti, se

347 SI AS 77, t. e. 5, a. e. 8, Ekspoze šefa šumarskega odseka k banovinskemu proračunu za l. 1932/33 in 1933/34.

348 Prav tam.

349 Urbas, Izvestje državne nižje gozdarske šole za l. 1937/38, 164.

350 Urbas, Izvestje državne nižje gozdarske šole za l. 1938/39, 116.

351 Rode, *Gozdarsko šolstvo*, 19.

352 Gabrič, *Sledi šolskega razvoja*, 22.

353 Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo, 351.

354 Urbas, Izvestje državne nižje gozdarske šole za l. 1937/38, 164.

355 Urbas, Izvestje nižje gozdarske šole za l. 1936/37, 87.

356 Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo, 351.

357 Urbas, Izvestje državne nižje gozdarske šole za l. 1937/38, 164.

358 Rode, *Gozdarsko šolstvo*, 49.

je večina absolventov razmeroma hitro zaposlila v državnih službah ali na velikih posestvih.³⁵⁹

Ministrstvo za gozdove in rudnike je na posredovanje banske uprave in mestnega občinskega sveta priznalo, da mariborska gozdarska šola ni v skladu z Zakonom o gozdovih in Uredbo o organizaciji ministrstva za gozdove in rudnike, ki sta predvidevala le enoletne logarske šole.³⁶⁰ Oba akta bi morali posodobiti in ustanoviti popolne srednje šole, za kar pa na ministrstvu ni bilo pripravljenosti. Dne 6. in 7. decembra 1937 je bila prva seja strokovnega gozdarskega sveta pod predsedstvom Save Vučetića, načelnika oddelka za vrhovni gozdarski nadzor.³⁶¹ Na seji so obravnavali vprašanje preureditve logarskih in nižjih gozdarskih šol ter med drugim soglasno sprejeli sklep, da se srednje šole ne bodo ustanavljale in zato strokovni gozdarski svet ni videl potrebe po dvoletnem programu nižje gozdarske šole.³⁶² Kljub upanju stroke se dvoletni program v času obstoja šole ni obnovil. Vodstvo šole je v šolskem letu 1939/40 sporočilo, da »dvoletne šole letos še ne bo«.³⁶³ Do konca obstoja šole leta 1941 ni prišlo do obnovitve dvoletnega programa. Število vpisanih učencev in absolventov šole prikazujeta spodnji tabeli.

Tabela 3: Število vpisanih in absolventov v enoletni program Državne nižje gozdarske šole (1930-1941)³⁶⁴

Šolsko leto	Vpisani	Absolventi
1930/31	7	7
1931/32	8	6
1932/33	0	0
1933/34	7	7
1934/35	12	9
1935/36	14	13
1936/37	9	9
1937/38	28	26
1938/39	37	35
1939/40	33	28
1940/41	35	9
SKUPNO	190	149

Vir: Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo v novi Jugoslaviji, 353

³⁵⁹ Prav tam.

³⁶⁰ Prav tam, 22.

³⁶¹ Sotošek, Iz Ministrstva za gozdove in rudnike, 139.

³⁶² Prav tam.

³⁶³ Uredništvo, Gozdarska šola v Mariboru, 157.

³⁶⁴ Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo, 353.

Tabela 4. Število vpisanih in absolventov dvoletnega programa Državne nižje gozdarske šole v Mariboru (1930–1941)³⁶⁵

Šolsko leto	Prvi letnik		Drugi letnik	
	Vpisani	Absolventi	Vpisani	Absolventi
1930/31	14	14	0	0
1931/32	12	12	13	13
1932/33	0	0	13	13
1933/34	16	12	0	0
1934/35	0	0	13	13
1935/36	14	14	0	0
1936/37	0	0	15	14
1937/38	0	0	0	0
1938/39	0	0	0	0
1939/40	0	0	0	0
1940/41	0	0	0	0
SKUPNO	56	52	54	53

Vir: Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo v novi Jugoslaviji, 353

Prvo šolsko leto 1930/31 je absolviralo skupno 21 učencev.³⁶⁶ Drugo šolsko leto, ki se je pričelo 15. oktobra 1931 in zaključilo 16. julija 1932, je absolviralo 31 učencev.³⁶⁷ V začetku šolskega leta 1931/32 se je sicer pravočasno prijavilo 49 kandidatov, a niso bili vsi sprejeti zaradi prostorske stiske. Šola je imela kapacitete le za 30–32 učencev.³⁶⁸

Ministrstvo za gozdove in rudnike je odločilo, da se zaradi hiperprodukcije gozdarskega osebja tega ne povečuje, zato je bil jeseni 1932 odprt samo drugi razred dveletnega programa. Vanj so bili sprejeti absolventi prvega razreda.³⁶⁹

Prvo kritično obdobje šole je bilo šolsko leto 1932/33, ko je ministrstvo za gozdove in rudnike odredilo njeno ukinitve, a je nato popustilo pod pritiskom in vzdrževanje šole ter obseg delovanja prepustilo banski upravi. V šolskem letu 1932/33 je banska uprava odločila, da bosta na šoli letno odprta le dva razreda, in sicer enoletni program in prvi ali drugi razred dvoletnega programa. Drugo kritično obdobje šole je bilo konec šolskega leta 1936/37, ko je ministrstvo za gozdove in rudnike ukinilo dvoletni program. V tem šolskem letu je šola delovala

³⁶⁵ Prav tam.

³⁶⁶ SI AS 77, t. e. 5, a. e. 8, Ekspoze šefa šumarskega odseka k banovinskemu proračunu za l. 1932/33 in 1933/34.

³⁶⁷ Prav tam.

³⁶⁸ Prav tam.

³⁶⁹ Prav tam. Vir navaja 12 vpisanih, pri Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo, 353 pa je število 13 (op. av.).

še po prvotnih tirnicah. Pouk je trajal od 1. oktobra 1936 do 22. julija 1937.³⁷⁰ Enoletni program je obiskovalo devet učencev, drugi razred dvoletne šole pa 14 učencev.³⁷¹ Učenci drugega razreda so bili večinoma iz Dravske banovine (10 učencev), dva sta bila iz Italije in dva iz Avstrije.³⁷² Od devetih učencev enoletnega programa jih je bilo šest iz Dravske banovine, eden iz Savske banovine, eden iz Dunavske banovine in eden iz Italije.³⁷³ Prisotnost učencev iz tujine priča o strokovnosti vzgojno-izobraževalnega procesa, ki so ga priznavali tudi izven meja Kraljevine Jugoslavije.

Vsako šolsko leto so julija potekali zaključni izpiti. V šolskem letu 1936/37 so potekali od 21. julija do 29. julija. Večina učencev je zaključila z dobrim uspehom.³⁷⁴

S šolskim letom 1937/38 je deloval le enoletni program šole. Šolsko leto je ponovno trajalo od začetka oktobra do konca julija. Sprejetih je bilo 28 učencev,³⁷⁵ absolviralo jih je 26.³⁷⁶ Vsi učenci so bili iz Kraljevine Jugoslavije, večina iz Dravske banovine.³⁷⁷ Iz omenjenega šolskega leta je v virih podrobnejši opis poteka zaključnega izpita.³⁷⁸ Zaključni izpit je obsegal pisni in ustni del. Izpraševalni komisiji je predsedoval banski svetnik Fran Šulgaj.³⁷⁹ Člani komisije so bili ravnatelj šole Ziernfeld, redna učitelj Stanko Sotošek in Josip Vodopivec ter honorarni učitelj Jože Miklavžič.³⁸⁰ Vprašanja so bila iz geodezije, lovstva, ribarstva, izmere lesa, gojenja gozdov, gozdnega gradbeništva, varstva gozdov, gozdne in lovske zakonodaje ipd. Večina učencev je to šolsko leto zaključila šolanje z dobrim uspehom.³⁸¹

V opisanem ritmu je enoletna šola delovala do šolskega leta 1940/41, ko je bil sprva zaradi zunanjepolitičnih dogodkov vprašljiv celo njegov začetek.³⁸² Šolsko leto je sicer steklo, a se je pouk zaradi druge svetovne vojne predčasno končal. Od 35 vpisanih učencev jih je po vojni, januarja 1948, samo devet opravilo zaključni izpit.³⁸³ Vzrok temu iz vira ni razviden. Sklepamo lahko, da so vzrok tudi smrtno žrtve zaradi vojne oziroma drugi vojni dogodki.

Kljub temu da je bil obstoj šole pogosto ogrožen, je bila šola v času svojega delovanja vpeta v lokalno skupnost, saj so se učenci skupaj z učiteljskim zborom

370 Urbas, Izvestja nižje gozdarske šole za l. 1936/37, 87.

371 Prav tam. Pri Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo, 353 pa je število 15 (op. av.).

372 Prav tam.

373 Prav tam.

374 Prav tam.

375 Urbas, Izvestja državne nižje gozdarske šole za l. 1937/38, 164.

376 Prav tam.

377 Prav tam.

378 Sklepni izpiti na gozdarski šoli v Mariboru, 185.

379 Prav tam.

380 Prav tam.

381 Urbas, Izvestja državne nižje gozdarske šole za l. 1937/38, 164.

382 SI AS 70, t. e. 24, Predlog razglasa o začetku šolskega leta 1940/41, 4. 7. 1940.

383 Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo, 353.

pogosto udeležili raznih kulturnih, prosvetnih, narodnih in cerkvenih prireditev ali pa je šolo na njih zastopalo vodstvo.

OBDOBJE PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

Po letu 1945 sta bila kultura in šolstvo tisti področji, kjer so imele federalne enote nove Jugoslavije največ samostojnosti. V Narodni vladi Slovenije, ustanovljeni 5. maja 1945 v Ajdovščini, smo Slovenci dobili tudi slovensko prosvetno ministrstvo na čelu s Ferdinom Kozakom.³⁸⁴ V skladu z duhom novega časa je bilo izobraževanje usmerjeno predvsem v izobraževanje strokovnjakov za proizvodno dejavnost. Kot je bilo izrečeno na eni od sej Izvršnega komiteja Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije (CK ZKS) v začetku 50. let, je bil glavni vzgojni smoter vzgojiti obrtnega, industrijskega delavca, ki bo po svojih moralnih kvalitetah, umskih sposobnostih in ročni spretnosti ustrezal zahtevam socialistične družbe in gospodarstva.³⁸⁵ Nova komunistična oblast je delovala v smeri izenačevanja možnosti šolanja za širši krog ljudi že pred izvedbo velike šolske reforme v letih 1958–1962. Ukinila je meščanske šole in jih večinoma preoblikovala v nižje gimnazije, kar je že večjemu številu dijakov omogočilo šolanje na višjih šolah. Ustanovljene so bile tudi nove srednje strokovne šole. Cilj je bil narediti šolski sistem čim bolj prožen. Šolske oblasti so bile bolj naklonjene širjenju mreže strokovnih šol. Z novimi predpisi so se lahko dijaki teh šol vpisali na univerzitetni študij. Formalno so bile gimnazije in srednje strokovne šole izenačene, toda prvi letniki visokošolskih študijev so pokazali razlike v znanju.³⁸⁶

Na področju gozdnega in lesnega gospodarstva je bila nova oblast postavljena pred izziv, kako čim bolj učinkovito zajeti v strokovno upravo velike gozdne površine, ki so prišle pod upravo splošnega ljudskega premoženja. Obnova države po letu 1945 je zahtevala velike porabe lesa. Slovenija je poleg lastnih potreb in potreb vojaških enot, ki so bile nastanjene v Sloveniji, morala nekaj lesa odstopiti tudi drugim republikam, ki niso imele dovolj lastnih gozdov niti možnosti za nakup kurjave. Tako je npr. les odstopila Vojvodini za potrebe sušilnic žit, mlinov in sladkorne tovarne.³⁸⁷ Zaradi pomanjkanja gozdnih delavcev in velikih potreb po lesu za kurjavo in proizvodnjo so bile ustanovljene številne delovne brigade. Potrebo po lesu lahko strnemo v stavek: »Obnova je sproti porabljala les, ki je bil na voljo.«³⁸⁸

384 Gabrič, *Sledi šolskega razvoja*, 44.

385 SI AS 1589/III, t. e. 2, a. e. 153, Zapisnik seje Izvršnega komiteja CK ZKS dne 27. 5. 1953.

386 Gabrič, *Sledi šolskega razvoja*, 99–108.

387 Perko, Kako se je Slovenija oskrbovala z lesom, 324–25.

388 Prav tam, 325.

Obdobje centralnoplanske gospodarske ureditve, ki se je začelo poleti 1946 s sprejemom predpisov, ki so postavili temeljne usmeritve ustanavljanja in poslovanja državnih gospodarskih podjetij ter ločili gospodarstvo na več upravno-administrativnih ločenih delov,³⁸⁹ je določilo povečan obseg izkoriščanja gozdov, saj je bilo mogoče le z izvozom lesa in dohodki od lesa izvesti prvi petletni gospodarski načrt: »Gozdarstvo in lesna industrija pomenita v naši republiki v neki meri najvažnejšo panogo našega gospodarstva. /.../ Obseg naše eksploatacije je prilagojen potrebam izvoza in notranje potrošnje.«³⁹⁰ Omenjene besede je izrekel minister za gozdarstvo in lesno industrijo Tone Fajfar leta 1948 v skupščini Ljudske republike Slovenije (LRS). To je bil čas prekinitve stikov s Sovjetsko zvezo, zato je poudaril pomen gozdarstva in lesne industrije za zagotovitev sredstev v centralnoplanskem gospodarstvu.³⁹¹ Za uresničitev zastavljenih načrtov je bilo potrebno zadostno število gozdarskih delavcev.

Do izraza je prišel že predvojni problem pomanjkanja gozdarskega kadra. Prve vrzeli so deloma zapolnili povratniki, ki so službovali v drugih delih države, dolgoročno pa je bilo treba izobraziti kader, zato je bila ustanovitev gozdarske šole ponovno v ospredju.

Najbolj je primanjkovalo nižjega gozdarskega osebja, zato sta bili spomladi 1946 ustanovljeni nižji gozdarski šoli v Ljubljani in v Mariboru,³⁹² drugem največjem slovenskem mestu, ki se je začelo razvijati v drugo močno slovensko visokošolsko središče. Potrebam po kadru se je v obeh šolah prilagodil tudi učni načrt. Teoretični del šolanja je obsegal le tri mesece, praktični šest mesecev, nato so sledili zaključni izpiti. Šolanje je bilo internatskega tipa, brezplačno. Pogoj za sprejem so bili končani štirje razredi osnovne šole, politična neoporečnost in dobra fizična pripravljenost.³⁹³ Trimesečno teoretično šolanje je bilo veliko premalo za kvalitetno izobrazbo. Predavatelji so bili honorarni. Takšno šolanje, bolj podobno tečajem, je bil izhod v sili glede na povojne razmere. V obdobju 1946–1948 so bili v Ljubljani štirje taki tečaji, v Mariboru pa jih je bilo osem.³⁹⁴

Obe nižji gozdarski šoli sta bili leta 1948 ukinjeni. Nadomestila ju je novo-ustanovljena nižja gozdarska šola v Postojni, o kateri bo tekla beseda nekoliko kasneje. Leta 1948 sta bila ustanovljena ljubljanski in mariborski gozdarski tehnikum s triletnim šolanjem. Ustanovljena sta bila na podlagi odloka, ki so ga izdali komite za srednje in nižje strokovne šole pri vladi Ljudske Republike Slovenije (LRS), ministrica za komunalne zadeve LRS Lidija Šentjunc in minister

389 Prinčič, Mariborsko gospodarstvo v času prilagajanja, 171.

390 Perko, Kako se je Slovenija oskrbovala z lesom, 325.

391 Prav tam.

392 Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo, 352.

393 Prav tam.

394 Prav tam.

za gozdarstvo in lesno industrijo LRS Tone Fajfar.³⁹⁵ Povod za izdajo odloka so bili hudo pomanjkanje gozdarskih strokovnih kadrov in po letu 1948 težnje po naslonitvi na lastno surovinsko zaledje.³⁹⁶ Namen tehnikumov je bil učence teoretično in praktično usposobiti za gozdarske tehnike. Tehnikuma je vzdrževalo ministrstvo za gozdarstvo in lesno industrijo LRS. Sprejemala sta učence z dokončano nižjo gimnazijo. Pouk je bil brezplačen in je trajal tri leta. Učni načrt in navodila za končni izpit je predpisal minister za gozdarstvo in lesno industrijo LRS sporazumno s komitejem za srednje in nižje strokovne šole. Učenci so bivali v internatu na državne stroške. Tehnikuma sta vodila ravnatelja, ki sta za svoje delo odgovarjala ministrstvu za gozdarstvo in lesno industrijo LRS.³⁹⁷ Prvi ravnatelj ljubljanskega tehnikuma je bil inž. Rihard Erker, mariborskega pa inž. Franjo Sgerm.³⁹⁸ Prvi razred ljubljanskega tehnikuma je imel dva oddelka z močno številčno zastopanostjo, saj je bilo v prvem oddelku 38 učencev, v drugem pa 39.³⁹⁹ Mariborski tehnikum, ki je imel tudi dva razreda, je bil številčno nekoliko manj zastopan, in sicer je imel v prvem oddelku 30 učencev, v drugem pa 28.⁴⁰⁰

V šolskem letu 1949/50 sta bila oba tehnikuma združena v ljubljanski tehnikum, ki do leta 1950 ni imel svojih prostorov, ampak je gostoval po raznih šolah. Decembra 1949 je 40 dijakov sodelovalo pri gradnji prostorov šole in internata na Viču.⁴⁰¹ V naglici so zgradili enonadstropne lesene barake, ki so jim služile le kratek čas, saj je že v začetku leta 1950 pogorel internat. Treba je bilo najti novo rešitev. Šola z internatom je našla nove prostore v lesenih barakah v Šiški,⁴⁰² ki prav tako niso bile primerne, saj so bile napol preperele in nefunkcionalno zgrajene: »Streha je imela premajhen naklon in navadna opeka ni preprečevala, da nas ne bi ob vsakem dežju zalivalo. Ko je začela curljati voda iz stropa, smo premaknili klop ali posteljo, ko pa je pričelo teči tudi tam, smo postavljali vedra, odpirali dežnike ipd. Pa je prišlo sonce in se je vse skupaj nekako posušilo.«⁴⁰³

Poleg neprimernih prostorov se je šola spopadala s pogosto menjavo predavateljev, ki so odhajali na boljše plačana delovna mesta, s pomanjkanjem učil in učnih knjig. Takšne razmere so zniževale nivo pouka. Po podatkih Uprave za agitacijo in propagando Centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije (CK KPS) iz leta 1949 je bilo v LRS okoli 27.000 učencev raznih strok, ki so se šo-

395 *Gozdarski šolski center*, 5.

396 Prav tam.

397 Prav tam.

398 Prav tam, 6–7.

399 Prav tam, 7.

400 Prav tam.

401 Perko, 1959 *Ljubljana*.

402 Prav tam.

403 Prav tam.

lali v gospodarstvu.⁴⁰⁴ Za njihovo splošno in teoretično izobrazbo je skrbelo 153 nižjih strokovnih šol. Redni pouk pa je obiskovalo le okoli 17.000 učencev. Okoli 4.000 jih je namreč opravilo trimesečne strokovne tečaje, približno 6.000 učencev pa je v letu 1949 ostalo brez pouka, in sicer zaradi prevelike oddaljenosti od kraja šole, pomanjkanja predavateljskega kadra in pomanjkanja šolskih in internatskih prostorov.⁴⁰⁵ Uprava za agitacijo in propagando pri CK KPS je ugotavljala, da večina učiteljskega kadra nima strokovnih niti moralnopolitičnih kvalifikacij. Za pouk se večina ni pripravljala, saj niso imeli znanja o pedagoško-didaktičnih metodah dela. Nadalje je uprava ugotavljala slabo opremljenost učilnic z učili in učencev z učnimi pripomočki.⁴⁰⁶

Poseben problem pri nižjih strokovnih šolah so predstavljali internati, ki jih je bilo za te šole 80, v njih pa se je nahajalo 7.877 učencev.⁴⁰⁷ Problematika internatov je obsegala troje perečih vprašanj, in sicer pomanjkanje prostorov,⁴⁰⁸ vprašanje opremljenosti in vprašanje vzgojiteljskega kadra.⁴⁰⁹ Našteti problemi so bili prisotni tudi v internatu ljubljanskega tehnikuma in kasneje Gozdarske srednje šole. Poglejmo primer. V internatu Gozdarske srednje šole je bilo ob zaključku prvega polletja v letu 1953 125 dijakov.⁴¹⁰ Vzgojno in nadzorno delo v internatu sta izvajala zgolj ravnatelj in prefekt. Kljub temu so bili, upoštevajoč vir, prisotni disciplina, korektni odnosi med osebjem internata in gojenci ter med samimi gojenci. Ostrejšje ukrepe je vodstvo izvedlo le v enem primeru, in sicer zaradi »nemoralnega prekrška«, pri čemer iz vira ni razvidno ozadje dogodka.⁴¹¹ Predstavo o šolanju in bivanju v internatu nam prikažejo sledeče misli nekdanjega učenca ljubljanske srednje gozdarske šole in kasneje tudi učitelja na gozdarski šoli v Postojni Pavla Vrtovca:

»Živeti tedaj v (barakarskem) dijaškem domu je pomenilo odreči se marsičemu in se podrediti dokaj strogemu redu in disciplini, ki ju danes niti s služenjem vojaškega roka ni mogoče primerjati. Hrana je bila skromna, denarja za priboljške in zapravljanje ni bilo, pa saj so tudi prosti izhodi bili le ob sobotnih in nedeljskih popoldnevih. Domov smo namreč odhajali le enkrat ali dvakrat na mesec, tisti iz

404 SI AS 1589/III, t. e. 31, a. e. 838, Poročila Uprave za agitacijo in propagando pri CK KPS, letnik 3, 20. 12. 1949, Osnovni problemi nižjega in srednjega strokovnega šolstva.

405 Prav tam.

406 Prav tam.

407 Prav tam.

408 Primer: Internat šole pri TAM-u (verjetno Tovarni avtomobilov Maribor; op. av.), ki se je nahajal v lesenih barakah, je imel prostor za 800 učencev, dejansko jih je bilo več kot 1200. Zaradi pomanjkanja postelj so učenci pogosto spali po dva v isti postelji, kar je »povzročilo že pojave homoseksualstva«. – SI AS 1589/III, t. e. 31, a. e. 838, Poročila Uprave za agitacijo in propagando pri CK KPS, letnik 3, 20. 12. 1949, Osnovni problemi nižjega in srednjega strokovnega šolstva.

409 Prav tam.

410 SI ZAL LJU 480, t. e. 13, a. e. 221, Gozdarska srednja šola, 24. 1. 1953.

411 Prav tam.

oddaljenejših krajev pa morda celo le štirikrat v letu. Pouk smo imeli tudi ob sobotah. /.../ Sicer pa so naši takratni učitelji poskrbeli, da nam nikakor ni bilo dolgčas. Bili so zahtevni in niso radi nasedali in popuščali našim trikom. /.../ Tako je v šišenskih barakah vladala nepredstavljiva hierarhija za današnje pojme, v odnosih med učenci posameznih razredov pa tudi v odnosih do učiteljev in vzgojiteljev. /.../ Pa vendar smo imeli čas za najrazličnejše dejavnosti. Sodelovali smo v šolskem pevskem zboru, hodili na plesne vaje k plesnemu mojstru Jenku in na šolske plesе, se na dijaškem stojišču udeleževali gledaliških in opernih predstav.«⁴¹²

Leta 1950 je ljubljanski tehnikum uvedel petletno šolanje, s čimer se je povečal obseg praktičnega pouka in s tem praktično znanje bodočih tehnikov. Leta 1952 je bil ljubljanski tehnikum preoblikovan v Gozdarsko srednjo šolo.⁴¹³

Upoštevajoč podatek v arhivskem gradivu za maj 1953 je bilo v LRS 20 srednjih strokovnih šol s 3.750 učenci.⁴¹⁴ Pogoji za sprejem je bila končana nižja gimnazija. Srednje strokovne šole so imele štiriletni program, izjema je bila Gozdarska srednja šola, ki je, kot rečeno, imela petletni program. Uspešen razvoj srednjih strokovnih šol so zavirali naslednji dejavniki:⁴¹⁵

1. Slabša kvaliteta znanja povojnih absolventov kot posledica dotedanjega sistema triletnih nižjih gimnazij in forsiranja njihovega števila ter kot posledica sistema triletnih srednjih strokovnih šol pred letom 1950. S šolskim letom 1950/51 so tudi strokovne srednje šole prešle na štiriletno šolanje.⁴¹⁶
2. Razširitev mreže srednjih strokovnih šol v primerjavi s predvojnimi obdobjem in s tem povezane težave s kadri in organizacijo dela v šolah.
3. Težja zaposljivost absolventov zaradi strokovne neizkušenosti.
4. Manjše število ur obveznega pouka v primerjavi s predvojnimi.
5. Občutno nihanje števila učencev.
6. Razlika v plačah med delom v šoli in v podjetjih, zaradi česar je primanjkovalo strokovnega pedagoškega kadra, saj se je le-ta zaposloval na boljše plačanih delovnih mestih.
7. Pomanjkanje učnih knjig in učil ter njihova visoka cena.⁴¹⁷

Kljub zaviralnim dejavnikom, ki so zniževali nivo pouka tudi na Gozdarski srednji šoli (neprimerni prostori v lesenih barakah, ki jih je bilo pozimi težko ogreti, slaba higiena, pomanjkanje učil in učiteljskega kadra), poročila o praktičnem pouku pričajo o obsežnem in natančnem strokovnem delu. Večje število ur praktičnega pouka so dijaki sprejeli z velikim odobravanjem, saj so teorijo, ki

⁴¹² Vrtovec, Srednja gozdarska šola, 49.

⁴¹³ Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo, 355–57.

⁴¹⁴ SI AS 1589/III, t. e. 2, a. e. 153, Srednje strokovne šole, 27. 5. 1953.

⁴¹⁵ Prav tam.

⁴¹⁶ Cerjak, Terenski pouk na gozdarski srednji šoli, 247.

⁴¹⁷ SI AS 1589/III, t. e. 2, a. e. 153, Srednje strokovne šole, 27. 5. 1953.

je poleg splošnih predmetov obsegala pomožne in strokovne predmete, lahko podkrepili s praktičnim delom in se pripravljali na bodoči poklic. Predmetnik za petletno šolanje je odobril Svet za prosveto in kulturo dne 22. oktobra 1951.⁴¹⁸ Uvedbo terenskega pouka je urejal začasni pravilnik, ki sta ga izdala dne 23. julija 1952 Glavna uprava za gozdarstvo in Glavna direkcija lesne industrije.⁴¹⁹

Praktični pouk je v skladu z učnim načrtom obsegal strokovno delo, ki je v prvem delu obsegalo priprave na delo, izvedbo in analizo dela ter pripravo poročila, v drugem delu pa pisarniško delo.⁴²⁰ Terenski pouk so izvajali dijaki pri gozdnih upravah in lesnoindustrijskih obratih, in sicer po prvem letniku dva meseca iz čiščenja gozdov in drugih gojitvenih del ter pomožnih del v taksaciji (ugotavljanje količine lesa in prirastka po drevesnih vrstah).⁴²¹ Po drugem letniku so dijaki izvajali dvomesečni praktični pouk, ki je bil usmerjen v geodetske vaje, delo v drevesnici, delo pri gojitvi in varstvu gozdov, pisarniško delo in delo na žagarskem obratu. Po tretjem letniku so imeli dijaki trimesečno praktično delo, in sicer en mesec iz urejanja hudournikov, en mesec iz varstva gozdov in enomesečno delo na žagarskem obratu. Konec četrtega letnika je trimesečno terensko delo obsegalo urejanje gozdov, izkoriščanje in varstvo gozdov ter gozdarske gradnje.⁴²² Terensko delo je trajalo 8 ur dnevno in je bilo plačano po učinku. Za nedelje in praznike ter odsotnost po lastni krivdi dijaki niso prejeli plačila. Za neproduktivne dneve (deževno vreme, geodetske vaje, praksa v pisarni) so dijaki prejeli vzdrževalnino iz proračuna šole.⁴²³

Potek praktičnega dela prikaže naslednji primer. V letu 1952 so dijaki tretjega letnika v skladu z učnim načrtom opravili trimesečno prakso v treh različnih krajih, in sicer urejanje hudournikov v Mojstrani, gojenje gozdov na Jelovici in seznanjanje s tehnologijo lesa na žagarskem obratu v Bohinjski Bistrici.⁴²⁴ V središču zanimanja dijakov je bilo predvsem praktično delo na Jelovici in v tamkajšnjih gozdovih: »Kdor je videl jelovške gozdove in postopno sečnjo, jih občuduje. Spoštovanja vredni so gozdarji, ki so vzgojili tako drevje.«⁴²⁵

Poleg rednega pouka je Gozdarska srednja šola organizirala tudi tečaje za zaslužne borce in politične delavce.⁴²⁶ Leta 1953 je pričel z delom dvoletni pripravljalni tečaj. V šolskem letu 1953/54 je bilo vpisanih 22 tečajnikov, naslednje

418 Cerjak, Terenski pouk na gozdarski srednji šoli, 248.

419 Prav tam.

420 Prav tam, 249.

421 Prav tam, 248.

422 Prav tam.

423 *Gozdarski šolski center*, 11.

424 Zupan, Praktični pouk v gozdarski srednji šoli, 270.

425 Prav tam.

426 Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo, 357.

šolsko leto pa že 34.⁴²⁷ Namen tečajev je bil dvig strokovnega gozdarskega kadra, predvsem gozdarskih tehnikov. Društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije je namreč predlagalo, da se vsa delovna mesta logarjev prekvalificirajo in da jih zasedejo gozdarski tehniki. Ker je bil primanjkljaj tega kadra, je bila prekvalifikacija nujna in se je morala izvesti v čim krajšem času.⁴²⁸

Do vključno leta 1959, ko se je šola preselila v Postojno, je v Ljubljani končalo Gozdarsko srednjo šolo 321 tehnikov rednega šolskega programa in 106 tečajnikov. Ljubljanska Gozdarska srednja šola je izobrazila 427 gozdarskih tehnikov.⁴²⁹ Upoštevajoč podatek za leto 1959, da je bila v LRS potreba po 1073 gozdarskih tehnikih,⁴³⁰ je bil primanjkljaj 646 gozdarskih tehnikov. Pereč problem je bil predvsem v nedržavnem sektorju.⁴³¹

Potrebe po gozdarskem strokovnem kadru, ki bi se izobraževal v primernih učnih prostorih in razpolagal z zadostnimi učili in učnimi pripomočki, je spodbudila preselitev Gozdarske srednje šole iz Ljubljane v Postojno.

GOZDARSKA ŠOLA V POSTOJNI

Nižja gozdarska šola v Postojni je pričela s poukom oktobra 1948, a je bila že čez dva meseca preseljena v grad Kromberg pri Novi Gorici, januarja 1951 v Novo Gorico, septembra 1952 pa v Idrijo.⁴³² Nižje poklicno izobraževanje je izobrazilo številne logarje. V Idriji sta bila dva razreda učencev. S ponovno preselitvijo v Postojno je šolanje nadaljevalo manj učencev, približno za en razred.⁴³³

Okrajni ljudski odbor (OLO) Ljubljana je z odločbo 18. septembra 1959 prenesel ustanoviteljske dolžnosti na OLO Koper in s tem tudi financiranje.⁴³⁴ Ustanovljena je bila Gozdarska srednja šola Postojna. V letu 1961 je OLO Koper prenesel ustanoviteljske pravice na Občinski ljudski odbor (ObLO) Postojna.⁴³⁵

V Postojni so delovali sprva petletna, nato štiriletna gozdarska srednja šola, internat, dvoletna šola za gozdarske tehnike s prilagojenim programom za zaposlene gozdarje (nekdanje borce in aktiviste), od leta 1964 dopisna šola za gozdarske tehnike, iz Idrije en oddelek logarske šole, tečaji za delavce z motornimi žagami in druge dejavnosti za potrebe gozdarstva.⁴³⁶ Vzporedno z gradnjo novih

427 Prav tam. Števila tečajnikov za ostala šolska leta v virih nisem zasledila (op. av.).

428 *Gozdarski šolski center*, 15.

429 Prav tam, 30.

430 Prav tam, 15.

431 Prav tam.

432 Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo, 352.

433 Šimac, Nekaj misli o izobraževanju, 48. V viru ni razvidno število učencev. Upoštevajoč drug vir, lahko sklepamo, da je bilo v enem razredu približno 30 dijakov. – *Gozdarski šolski center*, 16.

434 Prav tam, 18.

435 Prav tam.

436 Trtnik, Rad se spominjam dela, 59.

Srednja gozdarska šola v Postojni

Vir: Vrtovec, Srednja gozdarska šola, 50

šolskih prostorov v Postojni je potekala tudi reforma gozdarskega srednjega šolstva. S prvimi diplomanti gozdarske fakultete so se zahteve glede obsega znanja gozdarskih tehnikov nekoliko zmanjšale, zato ni bilo več potrebe po petletnem programu. V šolskem letu 1959/60 je končal šolanje zadnji peti letnik. Vse naslednje generacije so se izobraževale po štiriletnem programu.⁴³⁷

Šolski prostori so bili v na novo zgrajenem objektu za nekdanjim Grand hotelom v Postojni, ki so ga z obnovo spremenili v dijaški dom. V njem je bilo prostora za 228 dijakov.⁴³⁸ Leta 1960 je bil zgrajen dodaten lesen objekt, kajti po navodilih sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo LRS je morala šola povečati vpis, in sicer na 315 dijakov.⁴³⁹ Omenjena odločitev je verjetno povezana s povečanimi potrebami strokovnega kadra na področju gozdarstva.

Prvi ravnatelj postojnske gozdarske šole je bil inž. Stanko Mazi, ki je bil predhodno ravnatelj Nižje gozdarske šole v Idriji.⁴⁴⁰ S svojo dostopnostjo je na šoli ustvaril optimistično vzdušje kljub začetnim težavam šole, kot je bilo pomanjkanje strokovnih učbenikov in učnih pripomočkov. Dijaki so sprva spremljali pouk v glavnem s pomočjo lastnih beležk, kar je oteževalo učenje. Pri nekaterih predmetih je bilo to pomanjkljivost lažje premostiti, npr. pri predmetu dendrologija, kjer so dijaki izdelovali herbarije in si pomagali s knjigo inženirja Riharda Erkerja.⁴⁴¹ To so bile zgolj kratkoročne rešitve, zato so se posamezni profesorji odločili napisati skripto kot učno gradivo. Tako je npr. prof. Stanko Tumpej za potrebe predmeta varstvo gozdov kot vire uporabil v prvi vrsti dela in razprave domačih strokovnjakov, objavljene v zbornikih Gozdarskega inštituta in

⁴³⁷ *Gozdarski šolski center*, 18.

⁴³⁸ Prav tam, 16.

⁴³⁹ Prav tam.

⁴⁴⁰ Vrtovec, *Srednja gozdarska šola*, 51.

⁴⁴¹ Tumpej, *Nekaj spominov*, 57. Iz vira ni razviden naslov dela (op. av.).

Stari dijaški dom v Postojni

Vir: Goršin, Utrinki gozdarske šole, 78

v *Gozdarskem vestniku*:⁴⁴² »Vse skripte so bile ciklostirane na slabem pisarniškem papirju, vložene v pisarniške mape. Bili smo preskromni, da bi si privoščili lepe, tiskane izdaje v vezanih knjigah z lepimi slikami in grafikoni.«⁴⁴³

Dne 27. maja 1966 je upravni odbor Poslovnega združenja gozdnogospodarskih organizacij (PZGGO) na podlagi pisnih pooblastil svojih članov sprejel sklep o ustanovitvi Gozdarskega šolskega centra Postojna (GŠC).⁴⁴⁴ Sredstva so zagotavljale članice PZGGO na podlagi letnega proračuna šole. Gozdarski šolski center so sestavljale naslednje enote: Gozdarska tehnična šola, Gozdarska tehnična šola – oddelek za odrasle, Gozdarska poklicna šola in Dom za učence. Hkrati so bili ustanovljeni dislocirani oddelki Gozdarske poklicne šole, in sicer Lokve, Planina nad Sevnico, Šentjur, Radlje ob Dravi in Jurklošter.⁴⁴⁵

Leto 1966 je bilo v znamenju temeljite posodobitve učnih načrtov in predmetnikov. Prvič so bili izdelani učni načrti za vse predmete tako vsebinsko kot metodično. Učni načrti za strokovne predmete so vsebovali natančen program

442 Prav tam.

443 Prav tam, 58.

444 Čar Seražin, Srednja gozdarska šola, 14.

445 Prav tam, 14.

praktičnih vaj in terenskega pouka.⁴⁴⁶ S tem so bili v bistvu postavljeni strokovni temelji za delo šole vse do konca 70. let 20. stoletja. V obdobju 1960–1978 je v Postojni uspešno zaključilo šolanje 824 učencev.⁴⁴⁷

Druga polovica 70. let pa je tudi čas poskusov nove vzgojno-izobraževalne usmeritve, to je usmerjenega izobraževanja, ki je dobilo zakonsko potrditev v *Zakonu o usmerjenem izobraževanju*.⁴⁴⁸ Tedanje časopisje utemljuje potrebo po odmiku od sistema klasičnega izobraževanja, saj le-to naj ne bi več zadoščalo »vsestranskemu razvoju naše družbe«. ⁴⁴⁹ Nove izobraževalne smernice naj bi bile bolj prilagojene potrebam gospodarstva in naj bi omogočile večjo enakopravnost v izobraževanju za proizvodne in neproizvodne poklice. Po podatku iz julija 1981 naj bi se odločilo za poklice v proizvodnji okoli 54 % vseh učencev, kar je bilo po tedanjih smernicah premalo.⁴⁵⁰ Po drugi strani je bilo povečano zanimanje za neproizvodne poklice, zlasti administrativne, ekonomske, pedagoške in zdravstvene, kar je v teh poklicih povzročalo nezaposlenost.⁴⁵¹ Doseganju 70-odstotne zasedenosti učnih mest za proizvodne poklice je bil prilagojen tudi razpis za prve letnike srednjih šol v šolskem letu 1981/82. Programov, ki bi ustrezali dotedanjim gimnazijam, ni bilo več.⁴⁵² Eden najvidnejših znakov usmerjenega izobraževanja je bila namreč odprava gimnazij. Cilj je bil odprava dualizma med srednjimi šolami, ki so bile priprava na univerzitetni študij (gimnazije), in poklicnimi šolami.⁴⁵³ Preusmerjanje učencev v poklicne šole je potekalo predvsem s pomočjo svetovalnih delavcev in učiteljev v osnovnih šolah.⁴⁵⁴

Z usmerjenim izobraževanjem so poleg strokovno usmerjenih programov vpeljali še usmerjeno izobraževanje pedagoške, naravoslovno-matematične, družboslovno-jezikovne in kulturološke smeri. Pedagoška smer je osnovno fazo usmerjenega izobraževanja preizkusila že sredi 70. let.⁴⁵⁵ Analiza štiriletnega poskusnega dela na lokalnem nivoju je npr. na območju ptujske občine pokazala pozitivne rezultate.⁴⁵⁶ Po koncu »poskusnega obdobja«, ko je bilo usmerjeno izobraževanje že v teku, je analiza rezultatov na občinskem nivoju pokazala tudi na pomanjkljivosti usmerjenega izobraževalnega sistema. Vzemimo za primer občino Ljubljana. Občinski komite in aktivni komunistov v vzgoji in izobraževanju so opozorili na probleme usmerjenega izobraževanja. Osnovno pomanjkljivost so

446 *Gozdarski šolski center*, 19.

447 Prav tam, 30.

448 *Uradni list Socialistične republike Slovenije*, 29. 4. 1980, 715–45, *Zakon o usmerjenem izobraževanju*.

449 Javornik, *Usmerjeno izobraževanje* (neštevilčeno; op. av.).

450 *Naša komuna*, 7. 7. 1981, 3, *Usmerjeno izobraževanje bo jeseni štartalo*.

451 Prav tam.

452 Prav tam.

453 Medveš, *Socialistična pedagogika*, 14.

454 *Naša komuna*, 7. 7. 1981, 3, *Usmerjeno izobraževanje bo jeseni štartalo*.

455 Okoliš, *Zgodovina šolstva*, 124.

456 N. D., *Kako je z letošnjim vpisom*, 5.

videli v nezadostnih materialnih pogojih za izvajanje usmerjenega izobraževanja. Nadalje so opozorili na nemotiviranost pedagoškega kadra, ki so ga povezovali s pomanjkanjem možnosti za dodatno izobraževanje in pridobivanje novih znanj ter s prenizkimi osebnimi dohodki. Pri analizi uspešnosti dela so izpostavili kot problem tudi preobsežnost učnih programov: »Srednje šole žele naučiti svoje dijake vse, tako da ni vertikalne nadgradnje strokovnjakov.«⁴⁵⁷

Poklicne šole, tako tudi gozdarska, so imele pravzaprav že vseskozi sistem usmerjenega izobraževanja, saj so izobraževale učence za točno določene poklice. Sistem usmerjenega izobraževanja naj bi bil v praksi že preizkušen in uspešen.⁴⁵⁸ To seveda ne pomeni, da šolskega programa poklicnega šolstva ni zaznamovalo usmerjeno izobraževanje. Izobraževanje za pridobitev strokovne izobrazbe je omogočilo pridobitev splošne in strokovne teoretične izobrazbe, praktična znanja za delo v določeni stroki ali nadaljnje izobraževanje. V tem smislu so bili prvi letniki srednješolskega izobraževanja splošnoizobraževalni, v različne poklice so se učenci usmerili v drugem letniku. Šolanje so zaključili s pozitivno opravljenimi obveznostmi zadnjega letnika brez zaključnega izpita ali mature.⁴⁵⁹ Uvajanje usmerjenega izobraževanja v gozdarsko šolstvo je pomenilo prekinitev periodičnega izobraževanja gozdnih delavcev.⁴⁶⁰ Uveden je bil dvoletni izobraževalni program za gozdne delavce, ki je bil prvo leto skupen s programom za gozdarske tehnike. Po zaključku prvega letnika so se dijaki lahko usmerili v dvoletni program za poklic gozdarja ali v štiriletni program za poklic gozdarskega tehnika.⁴⁶¹ Strokovnjaki so bili kritični do takšnega sistema, saj so v prvem letniku prevladovali splošnoizobraževalni predmeti, zato je bil obseg izobraževanja v strokovnih predmetih v drugem letniku premajhen. Zlasti je bilo premalo praktičnega pouka. To pomanjkljivost so reševali z obveznim polletnim pripravništvom s praktičnim usposabljanjem po zaključku šolanja.⁴⁶² Podobno rešitev so našli v vzgojno-izobraževalnem programu gozdarski tehnik. Obseg ur splošnoizobraževalnih predmetov, zlasti v nižjih letnikih, je bil večji kot strokovnih predmetov. Za premostitev razkoraka med splošnoizobraževalnimi in strokovnimi predmeti so v okviru učnega programa uvedli obvezno proizvodno delo na izobraževalnih centrih po gozdnih gospodarstvih. Po končanem šolanju so svoje znanje izpopolnili z obveznim devetmesečnim pripravništvom.⁴⁶³

Za kvalitetnejši vzgojno-izobraževalni program gozdar, v katerem bi bila zastopanost strokovnih predmetov v obsegu, ki bi nudil učencem potrebno znanje,

457 Erhatic, Usmerjeno izobraževanje in problemi, 2.

458 Javornik, Usmerjeno izobraževanje.

459 Čar Seražin, Srednja gozdarska šola, 14.

460 Vrtovec, Pogovor z mag. Urlebom, 43.

461 Prav tam.

462 Prav tam.

463 Prav tam.

je skupina strokovnih učiteljev in strokovnjakov iz gozdnega gospodarstva sestavila predlog dopolnjenega srednješolskega vzgojno-izobraževalnega programa gozdar, ki je bil še vedno usklajen z Zakonom o usmerjenem izobraževanju in s Smernicami za oblikovanje vzgojno-izobraževalnih programov.⁴⁶⁴

Dopolnitev oziroma razširitev programa je terjal tudi tehnološki napredek v gozdarstvu. V gozdarstvo sta se namreč pričela uvajati mehanizacija in mehanizirano delo. Tako so pričeli uvajati traktorje pri spravilu lesa, ki so nadomestili vlačenje lesa s konji. Spremembe so bile tudi pri nakladanju lesa na kamione in traktorske prikolice. Ročno nakladanje so zamenjale nakladalne naprave, ki so predstavljale ne samo lažji, ampak tudi varnejši način nakladanja. Šolanje voznikov za delo z omenjenimi napravami je prevzela srednja gozdarska šola v Postojni. Na tečajih se je usposobila večina voznikov kamionov za prevoz lesa in upravjalcev nakladalnih naprav iz Slovenije in drugih krajev Jugoslavije.⁴⁶⁵

Strokovna skupina je predlagala izvajanje dopolnjenega vzgojno-izobraževalnega programa v prvem letniku šolskega leta 1987/88 ter njegovo postopno uvajanje v višje letnike v naslednjih šolskih letih.⁴⁶⁶ Izhodišča za oblikovanje ciljev celotnega programa in v njega vključenih izobraževalnih smeri so bila v dolgoročnem razvoju gozdarstva do leta 2000 in tudi dalje. Obseg in vsebina učnega načrta sta bila določena z opisom profilov poklicev gozdar, gozdar traktorist in gozdarski tehnik, določenih s poklicnimi standardi v gozdarstvu, ki jih je sprejela skupščina Splošnega združenja gozdarstva Slovenije dne 18. junija 1986 in dopolnila s sklepom o prekatégorizaciji smeri »A« (gozdar, gozdar traktorist) iz dotedanje tretje v četrto zahtevnostno stopnjo dela in smeri »B« (gozdarski tehnik) v peto stopnjo zahtevnosti.⁴⁶⁷ Pogoj vključitve v program gozdar, ne glede na smer izobraževanja, sta bila uspešno končana osnovna šola in psihofizična pripravljenost, ki jo je bilo treba dokazati z zdravniškim spričevalom. Pogoj napredovanja na smeri »A« je bila pozitivna ocena iz vseh predmetov v letniku. Učenci, ki bi na tej smeri zaključili prvi letnik s prav dobrim ali odličnim uspehom, bi se lahko vključili v drugi letnik smeri »B« brez dodatnih izpitov.⁴⁶⁸ Pogoj napredovanja na smeri »B« iz prvega v drug letnik je bila najmanj ocena dobro iz predmetov slovenski jezik, tuji jeziki, matematika,

464 SI AS 2061, t. e. 34, Srednješolski vzgojno-izobraževalni program »gozdar«, 24. 11. 1986. Sestavljavci predloga programa so bili: ravnatelj GŠC Postojna inž. Vili Garmuš, predmetni učitelji GŠC Postojna, mag. Franjo Urleb iz Splošnega združenja za gozdarstvo, mag. Jože Ajdič iz Gozdnega gospodarstva Maribor, inž. Ria Sekirnik iz Lesne Slovenj Gradec in inž. Pavle Kumer iz Gozdnega gospodarstva Celje. – Prav tam.

465 Remic, Uvajanje mehanizacije, 83–84.

466 SI AS 2061, t. e. 34, Srednješolski vzgojno-izobraževalni program »gozdar«, 24. 11. 1986.

467 Prav tam.

468 Prav tam.

fizika, kemija in biologija. Splošni uspeh v prvem letniku je moral biti dober.⁴⁶⁹ Pogoj za uspešen zaključek šolanja na smeri »A« in pridobitev poklica gozdar in poklica gozdar traktorist so bile pozitivne ocene pri vseh predmetih, izvedba vseh obveznosti, kot so bile seminarske naloge, določeno število ur praktičnega pouka in proizvodno delo ter uspešno opravljen zaključni izpit. Slednji bi se izvajal pred tričlansko komisijo v gozdu, torej v praktičnem okolju, iz predmetov gojenje in varstvo gozdov ter pridobivanje gozdnih proizvodov.⁴⁷⁰ Zaključni izpit bi obsegal praktični in teoretični del.

Pogoji za uspešen zaključek šolanja na smeri »B« bi bili nekoliko zahtevnejši. Po uspešno zaključenem zadnjem letniku bi s pomočjo pristojnega strokovnega učitelja izdelali seminarsko nalogo s kateregakoli strokovnega gozdarskega področja. S seznamom tem bi bili učenci seznanjeni v prvem polletju četrtega letnika. Uspešen zagovor seminarske naloge bi bil pogoj za pristop k zaključnemu izpitu pred tričlansko komisijo iz splošnih predmetov (slovenski jezik, matematika, biologija in samoupravljanje s temelji marksizma).⁴⁷¹

Vpis v program gozdar oziroma na obe smeri programa bi potekal v okviru dolgoročnega in srednjeročnega načrta potreb po gozdarskih strokovnih kadrih in njihovega izobraževanja. S tem bi gospodarstvo omogočilo učencem po končanem šolanju zaposlitev.⁴⁷²

Sodeč po virih predlagani program v praksi ni zaživel in so se bodoči gozdarski strokovnjaki šolali po učnem načrtu, ki ga je narekovalo usmerjeno izobraževanje.

Spremembe v družbi po letu 1991 so povzročile tudi spremembe v gozdarstvu in posledično gozdarskem šolstvu. GŠC je prešel v pristojnost Ministrstva za šolstvo in šport. Zmanjševanje vloge gozdarske stroke v družbi je zmanjševal tudi njen vpliv na gozdarsko šolstvo.⁴⁷³ Upad zaposlenosti v gozdarstvu, zlasti gozdnih delavcev in gozdnih tehnikov, je vplival na manjši vpis kandidatov v srednješolski program gozdar. Nekdaj uspešno sodelovanje med gozdarsko šolo in gozdnim gospodarstvom je bilo prekinjeno, kar se je odražalo tudi v materialnem stanju šole, saj so jo finančne težave privedle do združitve s postojnsko lesarsko šolo. Šola se je preimenovala v Gozdarsko lesarsko šolo Postojna. Jeseni leta 1998 je bila smer gozdar ukinjena, saj sta se v začetku leta vpisala le dva dijaka.⁴⁷⁴

Takšno nezanimanje za gozdarski poklic nas navda z občutkom, da je imela javnost na splošno indiferenten odnos do gozdov. Raziskava slovenskega javnega

469 Prav tam.

470 Prav tam.

471 Prav tam.

472 Prav tam.

473 Vrtovec, Pogovor z mag. Urlebom, 44.

474 Čar Seražin, Srednja gozdarska šola, 14.

mnenja o slovenskih gozdovih iz leta 1998 pokaže drugačno sliko.⁴⁷⁵ Slovenska javnost je večinsko podprla trditve gozdarske stroke in slovenske gozdne politike, da je gozd bistvena prвина slovenske krajine. S to trditvijo je soglašalo in močno soglašalo 95 % vprašanih.⁴⁷⁶ Podoben rezultat je odražala tudi visoka ocena ogroženosti, ki so jo čutili vprašani zaradi »propadanja gozdov«, kar je posredno izražalo velik pomen gozdov in njihovega stanja za vprašane.⁴⁷⁷

Gozdarska šola v Postojni deluje še danes in se uradno imenuje Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna. Srednja lesarska in gozdarska šola deluje tudi v Mariboru.⁴⁷⁸

GOZDARSKA FAKULTETA

Na vrhu piramide gozdarskega šolstva je gozdarska fakulteta, ki zahteva posebno obravnavo, zato navajamo zgolj nekaj osnovnih podatkov in vpogled v začetne težave, ki jih je postopoma preseгла. Ustanovljena je bila leta 1948 kot oddelek že obstoječe agronomske fakultete. V letu 1949 se je agronomska fakulteta preimenovala v Agronomsko in gozdarsko fakulteto.⁴⁷⁹ Soočala se je z začetnimi težavami, ki so oteževale delo in v veliki meri uspešnost študentov prvih generacij, kot bomo videli v nadaljevanju.

Prvi pogoj za uspešno delo je bilo zadostno število strokovno usposobljenih predavateljev, drugi pogoj pa potrebna infrastruktura z laboratoriji in učili ter učnimi pripomočki. Gozdarski strokovnjaki so glede izpolnjevanja prvega pogoja sicer opozarjali na začetne težave, a so bili optimistični, da bo predavateljski kader poglobil svoje znanje in dosegel nivo, ki ustreza vsem zahtevam akademskega profesorja in znanstvenega delavca.⁴⁸⁰ Po drugi strani je oblast poudarjala nujnost politične primernosti profsorskega kadra tudi na fakultetah.⁴⁸¹ Npr. na seji politbiroja CK KPS aprila 1952 je bilo med drugim poudarjeno, da je med univerzitetnimi profesorji »nekaj, ki nam delajo veliko škodo«, torej profesorji, ki niso bili v skladu z načrtano politično usmeritvijo.⁴⁸² Glede na njihovo »politično neprimernost« so bile zahteve po odločnih ukrepih v smislu »čiščenja predavateljskega kadra«. ⁴⁸³ Kritika je bila usmerjena tudi v pomanjkanje strokovnosti in pedagoških znanj profesorjev. Istočasno pa so posamezni razprav-

475 Malnar in Šinko, Slovensko javno mnenje v letu 1998, 154–55.

476 Prav tam.

477 Prav tam.

478 Po znanje na Srednjo lesarsko in gozdarsko šolo Maribor.

479 Sevnik, Ustanovitev in razvoj, 232.

480 Prav tam, 233.

481 SI AS 1589/III, t. e. 2, a. e. 141, Zapisnik seje politbiroja CK KPS, 23. 4. 1952.

482 Prav tam.

483 Prav tam.

ljavci poudarjali v prvi vrsti kriterij strokovnosti oziroma da je treba najti način, ki ne bo spominjal na »policijske metode«. ⁴⁸⁴ Ukrepi so šli v smeri upokojitve posameznih profesorjev in odpuščanja. »Moteči« za partijsko oblast so bili tudi posamezni inštituti kot univerzitetne ustanove, pri čemer na omenjeni seji politbiroja nekateri razpravljavci omenjajo kot primer gozdarski inštitut, kjer naj bi bili (tudi) »najslabši ljudje«. ⁴⁸⁵ Pod tem pojmom lahko razumemo politično »neprimernost«. Problem inštitutov naj bi bila po mnenju nekaterih razpravljavcev tudi nepripravljenost nekaterih starejših strokovnjakov za predajanje znanja na mlajše in s tem vzgajanje mlajših znanstvenih strokovnjakov. ⁴⁸⁶

Drugi pogoj za uspešno delo fakultete, to je potrebna infrastruktura z vsemi potrebnimi učili in učnimi pripomočki, se je prav tako uresničeval počasi, po mnenju strokovnjakov prepočasi. ⁴⁸⁷ Vzroki za takšno stanje so bili objektivni in subjektivni. Med objektivne razloge štejemo pritiske v času Informbiroja, zaradi česar je morala oblast mnoga šolstvu namenjena sredstva preusmeriti v kritje gospodarskih potreb in v obrambne namene. ⁴⁸⁸ Na počasnejše uresničevanje drugega pogoja je vplivala tudi reorganizacija ministrstva za gozdarstvo in lesno industrijo, v pristojnosti katerega je bilo tudi vprašanje gozdarske fakultete. Subjektivni razlogi pa so bili povezani s pogostim nerazumevanjem in zapostavljanjem pomena in vloge šolstva in sploh znanstvenega dela v socialistični družbi. ⁴⁸⁹

Ne glede na omenjene težave si je fakulteta prizadevala dvigniti nivo študija z občasnimi obiski tujih gozdarskih fakultet (npr. na Češkem, v Švici, v Avstriji) in rednimi stiki z drugimi jugoslovanskimi gozdarskimi fakultetami v Zagrebu, Beogradu, Sarajevu in Skopju. Pri tem je bilo vodilno načelo, da se organizacijske oblike ne prenašajo avtomatično, ampak prilagojeno razmeram na ljubljanski gozdarski fakulteti. Slednja je imela za cilj vzgojo gozdarskih inženirjev s širokim spektrom gozdarskega znanja. Specializacija naj bi sledila šele po koncu študija. ⁴⁹⁰

Prve generacije vpisanih študentov so občutile opisane težave. Vpis je bil velik. V študijskih letih 1949/50–1954/55 je bilo skupno vpisanih 858 študentov. ⁴⁹¹ Njihov napredek prikaže naslednji podatek, ki ga navajamo kot primer glede na razpoložljive podatke. Od 65 vpisanih v študijskem letu 1949/50 jih je v rednem roku prišlo v osmi semester (študijsko leto 1952/53) le 31 ali 48 %. ⁴⁹²

484 Prav tam.

485 Prav tam.

486 Prav tam.

487 Sevnik, Ustanovitev in razvoj, 234.

488 Prav tam.

489 Prav tam.

490 Prav tam, 235.

491 Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo, 358.

492 Sevnik, Ustanovitev in razvoj, 236.

Preseneča nizko število diplomirancev v prvih študijskih letih 1949/50–1954/55. Diplomiralo je le 12 študentov.⁴⁹³ Glede na potrebe bi slovensko gozdarstvo po podatkih iz leta 1955 letno potrebovalo približno 14 do 17 novih gozdarskih inženirjev.⁴⁹⁴

Agronomska in gozdarska fakulteta je postopoma dopolnjevala svoj program in dejavnost s perspektivo, da se razvije v visoko šolo za različne biotehnične vede. Danes deluje v okviru Biotehniške fakultete Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.⁴⁹⁵

ZAKLJUČEK

Začetki gozdarskega šolstva v slovenskem prostoru segajo v 19. stoletje, in sicer v leta, ki so bila za Slovence politično nekoliko ugodnejša. Cilj prve slovenske gozdarske šole na posestvu Snežnik sicer ni bil v celoti dosežen, saj je kmečko prebivalstvo pogosto z nezaupanjem spremljalo izobraževanje svojih sinov, čeprav je bila šola v prvi vrsti namenjena gozdnim kmetijam. Po ukinitvi šole leta 1875 smo Slovenci ponovno dobili slovensko gozdarsko šolo šele v Kraljevini Jugoslaviji leta 1930, kar je bilo pozno glede na potrebe po gozdarskem kadru. Tudi druga slovenska gozdarska šola ni povsem uresničila svojega cilja, saj je vodstvo pogrešalo vpise kmečkih sinov gozdnih kmetij, ki jim je bila šola v prvi vrsti namenjena. Šola je sicer delovala do leta 1941, a je bila večkrat na robu finančnega preživetja, celo ukinitve zaradi pomanjkanja denarja in večjega števila nezaposlenih absolventov gozdarskih šol v državi. Tovrstne argumente ministrstva za gozdarstvo za ukinitve šole slovenski gozdarski strokovnjaki niso sprejeli kot utemeljene, saj se je večina slovenskih absolventov razmeroma hitro zaposlila v javnih in zasebnih službah.

Predvojne temelje gozdarskega šolstva je oblast po letu 1945 izgrajevala dalje, predvsem v kontekstu izobraževanja strokovnjakov za proizvodno dejavnost in s tem uresničevanja gospodarskih načrtov. Gozdarsko šolstvo se je po vojni zaradi vsesplošnega pomanjkanja soočalo s težavami, a je imelo potrebno podporo odločujočih dejavnikov, kar mu je omogočilo postopen in kvaliteten vzgojno-izobraževalni razvoj, ki je privedel do ustanovitve gozdarske fakultete.

493 Sgerm, Slovensko gozdarsko šolstvo, 358.

494 Ševnik, Ustanovitev in razvoj, 238.

495 Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.

